



Innst. S. nr. 105

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:17 (2005-2006)

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein og Christian Tybring-Gjedde vedrørende revidering av de etiske retningslinjene for Statens pensjonsfond - Utland

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme et revidert forslag til etiske retningslinjer for Statens pensjonsfond - Utland, hvor setningen i § 5.4.4., "Rådet skal gi tilråding om negativ filtrering av ett eller flere selskaper på grunnlag av produksjon av våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper", strykes.

De nye reviderte retningslinjene får tilbakevirkende kraft slik at samtlige 16 bedrifter som i dag er trukket ut av Statens pensjonsfond - Utlands investeringsportefølje blir gjenstand for ny vurdering."

Det vises til dokumentet for redegjørelse for forslaget.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, Reidar Sandal, lederen Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Svein Flåtten, Peter Skovholt Gitmark og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Ven-

streparti, Magnar Lund Bergo og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at dokumentet er oversendt finansminister Kristin Halvorsen til uttalelse. Hennes svarbrev av 10. februar 2006 følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at finansministeren påpeker at de etiske retningslinjene kun har eksistert i vel ett år og mener at det er behov for noe mer erfaring før man evaluerer retningslinjene.

Flertallet støtter denne vurderingen, og bifaller på denne bakgrunn ikke forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til den inkonsekvens og de uheldige utslagene som gjør seg gjeldende i praktiseringen av dagens etiske retningslinjer. Disse medlemmer mener det er et stort paradoks at dagens regjering bevisst stempler produksjonen ved samtlige av verdens ledende forsvarsindustribedrifter som uetisk. Ikke minst siden dette rammer bedrifter hos våre nærmeste allierte, bedrifter som samtidig er norsk forsvarsindustri største samarbeidspartnere. Disse medlemmer viser for øvrig til det innleverte forslaget, hvor behovet for revidering er nærmere begrunnet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme et revidert forslag til etiske retningslinjer for Statens pensjonsfond - Utland, hvor setningen i § 5.4.4., "Rådet skal gi tilråding om negativ filtrering av ett eller flere selskaper på grunnlag av produksjon av våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper", strykes.

De nye reviderte retningslinjene får tilbakevirkende kraft slik at samtlige 16 bedrifter som i dag er trukket ut av Statens pensjonsfond - Utlands investeringsportefølje, blir gjenstand for ny vurdering."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen fremme et revidert forslag til etiske retningslinjer for Statens pensjonsfond - Utland, hvor setningen i § 5.4.4., "Rådet skal gi tilråding om negativ filtrering av ett eller flere selskaper på grunnlag av produksjon av våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper", strykes.

De nye reviderte retningslinjene får tilbakevirkende kraft slik at samtlige 16 bedrifter som i dag er trukket ut av Statens pensjonsfond - Utlands investeringsportefølje, blir gjenstand for ny vurdering.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:17 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein og Christian Tybring-Gjedde vedrørende revidering av de etiske retningslinjene for Statens pensjonsfond - Utland - bifalles ikke.

Oslo, i finanskomiteen, den 7. mars 2006

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
leder

Eirin Kristin Sund
ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 10. februar 2006

Dokument nr. 8:17 (2005-2006) Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Leirstein og Christian Tybring-Gjedde vedrørende revidering av de etiske retningslinjene for Statens pensjonsfond - Utland

Jeg viser til brev av 3. februar om ovenstående. Stortingsrepresentantene Ulf Leirstein og Christian Tybring-Gjedde foreslår følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme et revidert forslag til etiske retningslinjer for Statens pensjonsfond - Utland, hvor setningen i § 5.4.4., "Rådet skal gi tilråding om negativ filtrering av ett eller flere selskaper på grunnlag av produksjon av våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper", strykes.

De reviderte retningslinjene får tilbakevirkende kraft slik at samtlige 16 bedrifter som i dag er trukket ut av Statens pensjonsfond - Utlands investeringsportefølje blir gjenstand for ny vurdering."

De etiske retningslinjene ble etablert 19. november 2004. Et enstemmig Storting sluttet opp om retningslinjene. Retningslinjene er et resultat av et omfattende og grundig forarbeid, og de beslutninger som er tatt om uttrekk ligger klart innenfor retningslinjene.

Ifølge retningslinjenes punkt 4.4 skal man utelukke selskaper som er involvert i produksjon av "... våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper. ...". Da retningslinjene ble lagt fram for Stortinget, gikk det klart fram at denne formuleringen reflekterte en begrenset liste over våpentyper, som i tillegg til ulovlige våpen som bio- og kjemivåpen også omfattet kjernevåpen og klasevåpen. Uttrekkene følger altså direkte av forarbeidene til retningslinjene.

Alle uttrekkene er gjort etter tilrådninger av det uavhengige Etikkrådet for Pensjonsfondet - Utland. Rådet har gjort et grundig arbeid for å finne fram til de 16 selskapene som er trukket ut av fondet fordi de er involvert i produksjon av klasebomber og/eller kjernevåpen. Det er derfor neppe grunn til å anta det i nær framtid vil

følge mange nye uttrekk knyttet til kriteriet som gjelder produksjon av slike våpen. Jeg vil også peke på at rådet, ifølge retningslinjene rutinemessig skal vurdere om grunnlaget for utelukkelse av et selskap fortsatt er til stede. På bakgrunn av ny informasjon kan Etikkrådet anbefale Finansdepartementet at en beslutning om utelukkelse oppheves.

Uttrekk av selskaper gjøres for å unngå at fondet medvirker til produksjon eller virksomhet som anses etisk uakseptabel. Uttrekk betyr altså ikke at Norge anser selskapene eller landene de opererer i, som uetiske. Norske myndigheter arbeider aktivt mot bruk av klasevåpen og for å redusere kjernevåpenets betydning. Humanitærretten, som er ett av flere referansepunkter for retningslinjene, forbyr i utgangspunktet våpen som ikke skiller mellom militære og sivile mål. Man kan gjerne hevde at atomvåpen primært er til for avskrekking, ikke bruk. Men ved en eventuell bruk vil det utvilsomt være svært vanskelig å skille mellom sivile og militære mål.

At det er vanskelig for staten å opptre helt på samme måte i alle sine forhold, ble lenge fremholdt som et argument mot å innføre etiske retningslinjer. Dette er også drøftet i Graver-utvalgets rapport, som de etiske retningslinjene bygger på. Graver-utvalgets syn var at kravet om å opptre likt på alle statens virkeområder ikke bør være til hinder for at man skal kunne ha etiske retningslinjer for Pensjonsfondet - Utland. Jeg deler dette synet. Handlingsfriheten kan være forskjellig på ulike områder. Statens rolle som innkjøper og konsesjonsgiver er i større grad regulert av internasjonale regler, og valgmulighetene kan være færre som forbruker enn som investor.

Det er naturlig å evaluere retningslinjene etter at de har fått virke en tid. Basert på de erfaringer vi vinner fremover, bør man vurdere om retningslinjene fungerer i tråd med intensjonen. Retningslinjene har imidlertid vært i kraft i bare vel ett år og det er behov for noe mer erfaring før vi gjennomfører en slik evaluering.

